

El paper determinant dels Comuns en la gestió dels boscos

Josep MAJORAL i OBIOLS

Molt bon dia

Abans de començar, m'agradaria posar en relleu la importància de poder tornar a celebrar la Diada Andorrana a Prada de Conflent, després que la pandèmia de la covid-19 n'impedís l'edició de l'any passat.

I vull agrair de manera especial la tasca importantíssima de totes les persones que la feu possible. Dit això, passo a explicar-vos com estem treballant la gestió dels boscos a la parròquia de Sant Julià de Lòria.

El paper determinant dels Comuns en la gestió dels boscos

L'agost del 2019 vaig prendre part en aquestes jornades amb una ponència centrada en el compromís que tenim com a país en la cura del medi ambient, i vaig enumerar tot un seguit d'accions que, al meu parer, calia tenir en compte per reduir les emissions de CO₂.

Propostes com el foment de les energies renovables, l'educació en matèria mediambiental a les escoles, la posada en marxa de campanyes informatives. També aleshores vaig recordar com en som, d'afortunats, pel fet que el 80% del nostre territori sigui massa boscosa.

Llavors parlava com a Conseller general, per la qual cosa el meu marge de maniobra a l'hora d'implementar accions decidides per reduir la petjada de carboni es limitava a la presentació de propostes legislatives, ja fos en forma de preguntes de control al Govern o bé fent proposicions de llei.

Avui els parlo com a Cònsol major de la parròquia que més massa boscosa té a tot Andorra, i amb l'orgull –que no autocomplaença– d'haver començat a adoptar de forma decidida mesures per millorar la qualitat del medi ambient de Sant Julià de Lòria.

Amb l'objectiu d'establir un full de ruta que permeti assolir una transformació progressiva de Sant Julià de Lòria en una parròquia més sostenible en l'àmbit energètic i ambiental, el Comú va encarregar l'estiu 2020 un pla director del desenvolupament energètic de la parròquia i un càlcul de la petjada de carboni.

Tan sols feia sis mesos que érem en el càrrec, però tant jo com la majoria que m'honora encapçalar creïem que era una mesura del tot necessària per després poder prendre accions concretes amb coneixement de causa.

Accions que no només estan adreçades a potenciar la sostenibilitat, sinó també a crear oportunitats econòmiques.

També vull recordar que la tardor de l'any passat, la parròquia va acollir la I Jornada de la Sostenibilitat i que enguany hem organitzat conjuntament amb FEDA les Jornades de l'Energia i Ciutats Sostenibles.

És cert que el Comú ja ha desenvolupat accions concretes en la seva aposta decidida per la sostenibilitat, però sincerament penso que la política mediambiental d'una parròquia, per ambiciosa que pugui ser, no pot ser del tot efectiva sense una acció a escala de país.

Tot i això, en els darrers mesos, el Comú de Sant Julià de Lòria:

- Ha programat la substitució progressiva de l'enllumenat públic amb llums led.
- Ha apostat per la producció d'energies renovables com el sol, el vent, l'aigua o la biomassa. La minicentral d'Aixovall, en la qual el Comú participa a través de la Mútua Elèctrica, n'és un bon exemple.
- Ha aprovat la instal·lació de plaques fotovoltaïques al llosat del Centre Cultural sense cap cost per al Comú, la qual cosa permetrà convertir l'equipament en un edifici de consum gairebé nul.
- Ha fet estudis a d'altres indrets per poder instal·lar més plaques com aquesta.

Així doncs, no estem davant d'una declaració d'intencions, sinó que el Comú de Sant Julià de Lòria camina ferm cap a la sostenibilitat amb accions valentes i concretes.

Però són els boscos el tema que ens ocupa avui aquí, i com diu el títol d'aquesta ponència crec que els Comuns, que de fet som els propietaris i gestors del gros de la massa forestal a casa nostra, hi juguem un paper fonamental. En aquest sentit, el mes d'abril passat vaig enviar una carta a la Ministra de Medi Ambient, Agricultura i Sostenibilitat, Sílvia Calvó, mitjançant la qual mostrava el suport del Comú de Sant Julià de Lòria a la declaració i resolució de Bratislava.

Al mateix temps, però, la feia partícip de la nostra ferma voluntat de formar part activa en la confecció d'una possible llei relativa a la gestió dels boscos, i que, per tant, el criteri dels Comuns tingui tant de pes com el del Consell General i el Govern.

Sant Julià de Lòria és la primera parròquia en superfície boscosa del Principat d'Andorra, amb un 20,86% sobre el total. I dins de la parròquia, aquest percentatge s'enfila fins al 65,5%, repartits en tres grans grups: els boscos de coníferes, els de caducifolis i els d'esclerofil·les, és a dir boscos mediterranis amb fulles seques de carrasca i roures.

Igualment, Andorra té 32 hàbitats boscosos, dels quals ni més ni menys que 24 són a la parròquia més meridional del nostre país i vuit d'aquests són d'interès ecològic.

Pel que fa a la valoració dels boscos, hi ha un punt que habitualment no es té en compte, i és el dels serveis ecosistèmics que aporten a la societat en general.

El terme *servei ecosistèmic* fa referència a tots els béns, serveis i beneficis, directes o indirectes, proporcionats pels ecosistemes i que són fonamentals per a la supervivència i el benestar humans. S'han definit internacionalment quatre categories diferents de serveis, tots vitals per a la salut i el benestar dels éssers humans:

- Serveis de proveïment dels béns, com aliments, aigua, fusta i fibres.
- Serveis de regulació del clima i les precipitacions, de l'aigua, dels residus i de la propagació de malalties, captació de CO₂.
- Serveis culturals que proporcionen bellesa, inspiració i valors recreatius que contribueixen al nostre benestar i a la nostra salut.
- Serveis de suport com la formació del sòl, la fotosíntesi i els cicles dels nutrients, que són el sosteniment del creixement i la producció.

Pel que fa als boscos de la parròquia, els serveis que ens aporten són nombrosos i diversos per a cada tipus de servei.

Per exemple, els productes de la fusta que s'obtenen de la neteja i la gestió davant els riscos naturals dels boscos es podrien aprofitar i valoritzar de diverses maneres dins de projectes d'economia circular.

Per això, penso que s'hauria de valorar quin aprofitament es podria fer de la massa forestal que es va traient dels boscos, i que pot passar per fer:

- Fusta de tipus estructural (construcció, d'ebenisteria, de serra, embalatges).
- Per a productes de biomassa (pèl·lets i estelles).

El manteniment correcte dels boscos també va en la línia de protegir-los de possibles incendis així com donar un valor paisatgístic innegable.

El 9 d'agost passat vam conèixer l'informe del grup intergovernamental d'experts de l'ONU sobre el canvi climàtic, i el titular que portaven la gran part dels mitjans de comunicació del món era implacable: l'acció de l'home ha escalfat el planeta a un nivell mai vist en els darrers 2.000 anys. I va més enllà, perquè també diu que ara ja vivim de manera insostenible i així no podrem assolir el 2030 les fites marcades en desenvolupament sostenible.

Igualment, la neteja dels boscos també ajuda el medi ambient, ja que els experts fa anys que alerten que la deixadesa genera focs.

Si no es mantenen els boscos, es converteixen en un gran magatzem de matèria prima inflamable, i si es produeix una guspira i les condicions meteorològiques són favorables, es produeix un incendi forestal que seria catastròfic per al nostre país.

Però no és l'únic motiu per tenir-ne cura: un estudi encarregat pels Comuns ens diu que els boscos del Principat tenen potencial per produir energia de biomassa, un recurs més sostenible i econòmic que el gasoil.

L'informe no concreta cap ubicació, però Sant Julià de Lòria és un enclavament interessant perquè, en ser una zona assolellada, és bona per a l'assecat de les estelles i, a més, compta amb un espai disponible a la zona de la Rabassa.

La viabilitat econòmica de la planta en preveu una producció objectiva de 4.500 tones. L'equipament tindria 5.000 metres quadrats, dels quals 1.000 correspondrien a coberts per a l'emmagatzematge, 1.000 més per a un pati de gestió d'estelles i fusta, i 3.000 metres per a estoc i assecat.

El preu de compra de la fusta seria de 25 euros per tona, mentre que el de l'estella arriba fins els 110 euros per cada mil quilos. I el punt d'equilibri seria d'una producció de 1.842 tones d'estelles per any.

En línia amb el que estic dient, el canvi de calderes de gasoil per calderes que cremin estelles

és clau, perquè l'ús suposa un 50% d'estalvi, encara que si tenim en compte les inversions seria d'un 20%. I de passada, ajudaria a consolidar el sector forestal i obriria la porta a noves oportunitats econòmiques.

Aquest estudi també destaca el dèficit energètic dels Comuns, és a dir la relació entre el potencial de demanda d'energia tèrmica i el potencial d'energia en biomassa aprofitable. En aquest apartat, Sant Julià de Lòria té un 9% en positiu, ja que la nostra demanda és de 514 tones d'estelles mentre que l'aprofitament és de 877.

Potenciar la biomassa és perjudicial per als nostres boscos? Ni de bon tros. Perquè no es tracta de tallar fusta expressament, sinó que s'aprofita la restant del bosc, com he comentat anteriorment.

Tècnicament, aquesta massa forestal es conservaria en magatzem durant aproximadament un any i quan la humitat fos del 30% es trituraria i les estelles que quedessin són les que després es cremarien en calderes especialitzades per generar energia de manera sostenible i econòmica.

Per això vull anunciar-los avui aquí que el Comú de Sant Julià de Lòria, en col·laboració amb FEDA, està estudiant la viabilitat d'implementar una xarxa de calor ampliant la central de producció de calor que actualment ja està instal·lada al Centre Esportiu. L'estudi preveu que la xarxa abasteixi l'Escola Francesa, l'Escola Andorrana, el Centre Cultural, la Universitat d'Andorra i Casa Comuna.

Deia Nelson Mandela que les nostres decisions han de reflectir les nostres esperances, no les nostres pors.

Avui, més que mai, podem fer nostra aquesta frase per fer passes decidides en favor d'una societat més justa i d'un entorn més saludable i sostenible, per a nosaltres i per a les generacions futures.

Moltes gràcies.

Josep Majoral i Obiols,

tècnic superior en Energia i Cònsol major de Sant Julià de Lòria